

Súd: Okresný súd Prievidza
Spisová značka: 7Ps/1/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3813203115
Dátum vydania rozhodnutia: 21. 07. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Danko Lauková
ECLI: ECLI:SK:OSPD:2015:3813203115.21

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Prievidza sudcom JUDr. Danko Laukovou vo veci pozbavenia (obmedzenia) spôsobilosti na právne úkony G. B., nar. X.X.XXXX, bytom L. č. XXX, E., v konaní zastúpený H. G., tajomníčkou Okresného súdu Partizánske, o návrhu navrhovateľky M. B., nar. X.X.XXXX, bytom L. č. XXX, E., takto

rozhodol:

Návrh z a m i e t a .

Účastníci nie sú povinní platiť trovy štátu.

o d ô v o d n e n i e :

Navrhovateľka návrhom zo dňa 19.2.2013 domáhala sa pozbavenia spôsobilosti na právne úkony G. B., nar. X.X.XXXX.

Návrh odôvodnila tým, že G. B., st. je duševne chorý, jeho osobnosť je zmenená, ju a ostatných členov rodiny napáda, vyháňa z rodinného domu, vyhráža sa, že ho predá alebo podpáli. V konaní vedenom na Okresnom súde Prievidza č. 16P 107/2012 sa domáha rozvodu manželstva. Rozvod však nie je v jeho záujme, pretože v prvom rade je potrebné, aby sa začal liečiť, čo odmieta. Podľa lekárskej správy MUDr. T. Q. psychiatrická liečba je nevyhnutná.

G. B., st. s podaným návrhom nesúhlasil. Uviedol, že je schopný sám robiť právne úkony, obstarávať si svoje záležitosti, vrátane úradných, s peniazmi riadne hospodáriť, nie je odkázaný na poskytovanie starostlivosti zo strany druhej osoby. Zakupuje si veci do domácnosti, do dielne, pričom zvažuje ekonomický účel. Vzájomné vzťahy s navrhovateľkou sú neusporiadané. Má pochybnosti, či je biologickým otcom G. B., ml.. V prípade stresových situácií užíva liek Lexaurin, ktorý mu predpísal jeho ošetrojúci praktický lekár.

Okresný súd Prievidza uznesením č. k. 7Ps 1/2013-12 zo dňa 13.3.2013 podľa § 187 ods. 1 O.s.p. ustanovil G. B., st. opatrovníka v osobe H. G., tajomníčky Okresného súdu Partizánske, ktorá s ustanovením do tejto funkcie súhlasila dňa 13.3.2013.

H. G. v písomnom vyjadrení (č. I. 308, č. I. 350) navrhla, aby súd pri posudzovaní uplatneného nároku postupoval citlivo, skúmal či na pozbavenie (obmedzenie) spôsobilosti na právne úkony u G. B., st. je vôbec daný dôvod, či týmto opatrením budú chránené jeho, prípadne tretích osôb záujmy, a či prichádza do úvahy použitie iných - miernejších opatrení. Uviedla, že s G. B., st. sa osobne stretla v budove Okresného súdu Partizánske, komunikovali spolu. So zápisnicami zo súdnych pojednávaní, s písomnými

podaniami účastníkov konania, s vypracovanými znaleckými posudkami sa oboznámila. V tejto súvislosti poukázala na narušenosť vzťahov medzi G. B., st. a členmi rodiny, a či teda je daný dôvod na pozbavenie (obmedzenie) spôsobilosti na právne úkony.

Okresná prokuratúra Prievidza do konania nevstúpila (č. I. 117).

Súd vo veci vykonal dokazovanie výsluchom účastníkov konania, svedkov G. B., ml., P. B., M. A., Z. B., X. J., D. P. F., MUDr. D. L., oboznámením sa so spisom č. k. 16P 107/2012, s priestupkovými spismi, s lekárskou správou MUDr. T. Q., so znaleckým posudkom č. 50/2013 MUDr. F. F. a s jej výsluchom, s kontrolným znaleckým posudkom Centra duševného zdravia Bánovce nad Bebravou č. 50/2014 a s výsluchom informovaného zástupcu znaleckej organizácie, s kontrolným znaleckým posudkom Psychiatrickej nemocnice Philippa Pinela v Pezinku č. 10/2014 a s výsluchom informovaného zástupcu znaleckej organizácie, s potvrdením o dôchodku, s vyjadrením Okresného riaditeľstva PZ Nitrianske Rudno, so zápisnicou o trestnom oznámení zo dňa 24.1.2014, s uznesením ČVS: ORP-179/NR-PD-2014 zo dňa 3.3.2014, s fotodokumentáciou, s vyjadrením Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Prievidza, Obecného úradu Liešťany, s darovacou zmluvou a zmluvou o zriadení vecného bremena, so zápisnicou o podaní oznámenia ORPZ-PD-OPP6-96/2014-P zo dňa 15.7.2014, so zápisnicou o podaní oznámenia ORPZ-PD-OPP6-5/2015-P zo dňa 14.1.2015, s podaním Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, pobočka Trenčín, s protokolmi o výsledku dohľadu.

Z vykonaného dokazovania súd zistil nasledujúci skutkový stav:

Navrhovateľka a G. B., st. sú manželia.

MUDr. T. Q. v lekárskej správe zo dňa 30.1.2013 uviedol, že vyšetrením u G. B., st. zistil prítomnosť trvalej duševnej poruchy s tým, že psychiatrická liečba je nevyhnutná, k svojmu duševnému stavu je nekritický, bez pocitu choroby.

Z účastníckej výpovede navrhovateľky a z jej písomných podaní vyplýva, že na základe návrhu G. B., st. (vyšetrovaný) bolo na tunajšom súde vedené konanie č. 16P 107/2012 o rozvod manželstva. Vyšetrovaný sa dokáže sám o seba postarať, pripraviť jedlo, vybaviť úradné záležitosti, preberá si dôchodok, s ktorým hospodári, chodí si aj nakupovať podľa vopred pripraveného zoznamu vecí, ktoré potrebuje, hygienické návyky dodržiava. Jeho denný režim je taký, že ráno vstane, urobí si hygienu, naraňajkuje sa, potom sa zdržiava v dielni, vykonáva tiež práce okolo domovej nehnuteľnosti, „čo chytí do rúk to spraví“. Je schopný robiť právne úkony, predmetom ktorých je nadobúdanie vecí kúpou. Chce, aby jeho spôsobilosť na tieto právne úkony nebola obmedzená, vrátane preberania starobného dôchodku a dispozície s ním, vybavovania úradných záležitostí. Navrhuje však, aby bola obmedzená jeho spôsobilosť na právne úkony zabezpečujúce zdravotný stav, rozhodovanie o liečbe. Jeho psychický zdravotný stav sa zhoršil v mesiaci auguste 2012. Návrhom na začatie konania chce dosiahnuť, aby začal absolvovať nevyhnutný liečebný proces, aby návrh o rozvod manželstva v konaní č. 16P 107/2012 zoberal späť, aby nespochybňoval platnosť darovacej zmluvy, predmetom ktorej bol prevod vlastníckeho práva k rodinnému domu na G. B., ml., a tiež otcovstvo k nemu. Od uvedeného časového obdobia ju vyháňa z rodinného domu, vyzýva, aby sa nasťahovala bývať do časti domu, v ktorej býva syn alebo k matke. Okrem vlastného, názor iných osôb nie je ochotný akceptovať. Ich komunikácia je obmedzená, odpovedá mu „áno“ alebo „neviem“, snaží sa mu vyhýbať. V noci sa pred ňou zamyká v izbe. Adresuje jej vulgárne slová. Pokiaľ v návrhu uviedla, že ju fyzicky napadá, tak k tomu došlo až v priebehu konania, keď ju škrtil, incident na polícii neoznámila. Zakazuje jej sledovať televízny prijímač, počúvať rádio. Podozrieva ju z konania, ktorého sa však ona nedopustila (rozlámaný stôl, prasknutý pohárik, že mu položila na stôl v dielni čerstvo natrhanú trávu, že posunula obraz na stene, atď.). Obvinil ju aj z toho, že ho chcela otráviť neznámym práškom. V priebehu konania začal odchádzať na miesto, ktoré ona nevie označiť. V dielni si tiež zriadil svoju vlastnú kuchyňu. Do rodinného domu si chodí iba umyť riad, okúpať sa a spať, nosí pritom so sebou slzný sprej. Syn G. B., ml. s manželkou sa mu tiež vyhýbajú. Vianočné sviatky 2014 trávil v motely v Bytčici. Pristavili ju iné osoby (odmietla ich označiť) a pýtali sa, z akého dôvodu sa manžel nelieči.

Zo spisu č. k. 16P 107/2012 vyplýva, že G. B., st. návrhom zo dňa 3.9.2012 sa domáhal rozvodu manželstva. Návrh odôvodnil tým, že k nezhodám dochádzalo už dva mesiace po vstupe do manželského zväzku, hádali sa, manželka ho fyzicky napádala, nezaujímal sa o neho ako partnera, citovo sa mu odcudzila, deti a príbuzných vedie proti jeho osobe, stále niečo proti nemu má. V priebehu konania G. B., st. návrh zobral späť a Okresný súd Prievidza uznesením č. k. 16P 107/2012-57 zo dňa 7.7.2014, konanie vo veci zastavil.

Vo vyjadrení k návrhu navrhovateľka (v konaní č. 16P 107/2012 vystupujúca ako odporkyňa) uviedla, že k návrhu o rozvod sa nepripája. Potvrdila však, že vzájomné vzťahy sú dlhodobo narušené, nezhody sa začali pritom pre žiarlivostné prejavy manžela, pre jeho problémy s alkoholom, nadávky, agresivitu (v súčasnej dobe už alkohol nekonzumuje). Po prekonaní mozgovej príhody začal mať psychické problémy. Na psychiatrickej ambulancii nastúpil liečbu, ktorú po čase odmietol.

Z účastníckej výpovede navrhovateľky v uvedenom konaní vyplýva, že potom ako G. B., st. utrpel mozgovú príhodu, začal sa správať spôsobom, že na nej aj neveste, ktorá sa k ním aj s ich synom presťahovala, začal hľadať chyby. Po dvoch rokoch sa nevesta s G. B., ml. odsťahovali. V ďalšom období vyšetrovaný pristúpil k rekonštrukcii domovej nehnuteľnosti a navrhol, aby sa syn s nevestou vrátili. Nesúhlasila s tým z dôvodu obáv, že spory budú pokračovať. V roku 2008 sa syn s nevestou presťahovali na adresu L. č. XXX. Medzi vyšetrovaným, synom, nevestou začalo aj dochádzať ku konfliktným situáciám. Jej ako manželke vyčíta, že syna zle vychovala, že je neporiadna, že aj pre maličkosti vyvoláva hádky, napríklad, že zabudla umyť hrnček. V období, keď užíval psychiatrickou predpísané lieky, dalo sa s ním vydržať. Na pojednávaní dňa 15.11.2012 uviedla, že od doby predchádzajúceho pojednávania sa zdalo, že spolužitie sa zlepšilo, komunikovali spolu normálne. G. B., st. utrpel na dolnej končatine úraz, požiadal ju, aby mu poradila masť na hojenie rán, navarila, čo aj urobila. Problém nastal dňa 2.11.2012, kedy ju informoval, že v sobotu chce vykonávať práce pri zakrytí, resp. zatepľovaní strechy. Reagovala vyjadrením, že v sobotu bude syn v práci. Na jej slová sa rozčúlil s tým, že z akého dôvodu mu hovorí o synovi, že predsa práce chce urobiť sám. Pre túto záležitosť hodinu robil krik, z čoho zostala vynervovaná. Následne spolu zase bežne komunikovali. Od 15.11.2012 sa začal zamykať v izbe.

Z darovacej zmluvy a zmluvy o zriadení vecného bremena zo dňa 25.10.2010 vyplýva, že zmluvnými stranami sú G. B., st. a navrhovateľka ako darujúce osoby a G. B., ml. ako obdarovaný. Predmetom zmluvy bol prevod vlastníckeho práva k stavbe č. s. XXX, k parc. č. XXX/X, č. XXX/X, č. XXX/X a zriadenie vecného bremena k časti rodinného domu, a to k prístavbe.

G., st. v účastníckej výpovedi a v písomných podaniach namietal, že trpí duševnou chorobou v zmysle choromyseľnosti, organickou bludovou poruchou. V roku 2003, keď poskytoval starostlivosť domácim zvieratám udrel si hlavu o zárubňu. Z dôvodu pretrvávajúcich bolestí bol hospitalizovaný v nemocnici. Podľa jeho názoru navrhovateľka podala predmetný návrh z dôvodu, aby si s ním mohla robiť, čo chce. Partnerské vzťahy sú narušené z dôvodu jej správania, odmieta s ňou obnoviť spolužitie. Je schopný sám robiť právne úkony, obstarávať si svoje záležitosti, vrátane úradných, s peniazmi riadne hospodári, platí aj zálohové platby za dodávané energie. Utváranie jeho vôle nie je oslabené, vie zvažovať, rozhodovať sa. Oblečenie, stravu si zakupuje až po zaplatení zálohových platieb za energie, a časť peňazí si aj ušetrí. Zmluvy o pôžičke, o úvere nepotrebuje uzatvárať. MUDr. V. mu určila diagnózu, že trpí duševnou poruchou, a ďalší lekári - psychiatri to už len preberajú, bez záujmu prezentovať vlastný názor, ktorý by bol určite odlišný. Vie sa pohybovať vo svete, komunikovať, správať sa na úrovni, je aj držiteľom vodičského oprávnenia. Jeho denný režim je taký, že ráno si urobí hygienu, naraňajkuje sa, vypije kávu. Následne vykonáva práce v dielni, ktoré si naplánoval v predchádzajúci deň, napr. elektroinštalačné, zväračské práce, opraviť topánky vnúčatám. Vie zapájať motory, prívod vody, opraviť motorové vozidlá. V sezóne vykonáva práce pri obhospodarovaní záhrady. Vie si pripraviť jedlo, opraviť, ožehliť. Priebeh pojednávania vníma, otázkam zo strany súdu rozumie. O poskytnutie právnej rady žiadal Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou JUDr. I. L., pokiaľ však ide o predmetné súdne konanie rozhodol sa, že právneho zástupcu nepotrebuje (súd účastníkom poskytol poučenie podľa § 30 O.s.p.). Spolužitie je narušené z dôvodu nevhodného správania sa navrhovateľky, adresuje mu slová, že ho zničí. Má výhrady voči jej konaniu, keď pripraví jedlo a potom ho vyleje, keď hádže o podlahu hrnce, atď.

On sa pritom snažil majetok nadobudnúť a zveľadiť, zrekonštruoval kuchyňu. Hodila po ňom aj vázu, poškodila kuchynský stôl. S každým sa snaží vychádzať, len s navrhovateľkou je to problém. Má brata A., ktorý konzumuje alkoholické nápoje, ďalej brata X. ktorý jeho slová o navrhovateľke nechce počúvať. Zo susedov sa s ním nerozpráva X., lebo vznikol medzi nimi susedský spor vo veci montáže lapačov snehu, ona ho prestala zdravieť. Popieral, že by navrhovateľku zbil, zaháňala sa na neho, chytil ju za ruky, posadil do kresla, ženy nebije. Komunikácii s nevestou sa vyhýba, lebo rovnako ako navrhovateľka nevie ho pekne pozdraviť, vysmieva sa mu. Od členov rodiny vyžaduje normálnu poslušnosť a lásku, ktorej sa mu ale nedostáva. Synovi daroval rodinný dom a teraz ho napáda, vulgárne mu nadáva. Jeho predstavy sú také, aby sa k nemu správaj slušne, napr. opýtal sa, aké práce spoločnými silami vykonajú. Pred spaním sa v izbe zamyká. Po konzumácii jedla mu prišlo ťažko, má obavy, či ho navrhovateľka nechce otráviť. Stalo sa, že v dielni na stole našiel pohodenú trávu, pýtal sa navrhovateľky (len oni boli doma), že čo to má znamenať. Reagovala slovami, že či si myslí, že to tam ona dala. Vianočné sviatky roku 2013, 2014 trávil v penzióne v Bytčici. S navrhovateľkou odmieta žiť, chce sa odsťahovať do starobinca. Z dôvodu, aby nedochádzalo ku konfliktným situáciám si v priebehu predmetného konania zatiaľ zriadil v dielni vlastnú kuchyňu. Na pojednávaní predložil špinavú utierku, čo odôvodnil tým, že aby mal súd predstavu o tom, aké navrhovateľka má hygienické návyky. Popieral, že by sa vyjadril, že podpáli dom.

Z účastníckej výpovede G. B., st. v konaní č. 16P 107/2012 vyplýva, že spolužitie s navrhovateľkou vníma ako dlhodobu narušenú, komunikácia je na zlej úrovni a nedokáže už ďalej v takom vzťahu zotrvať.

Svedok G.k, ml. uviedol, že problémy v rodine vznikajú z dôvodu správania sa G. B., st., ktorý navrhovateľke adresuje vulgárne slová, je výbušný. Žije v predstave, že každý mu ubližuje. Pripomína minulosť, ktorú prekrúca na svoj obraz. Dochádza k situáciám, zo vzniku ktorých obviňuje navrhovateľku, napríklad položí na stôl vec, a ak ju ona posunie na iné miesto, reaguje slovami, že ho provokuje. Jeho psychický zdravotný stav je nepriaznivý a vyžaduje si potrebnú liečbu. O seba sa však vie postarať, vykonať práce okolo domovej nehnuteľnosti, chodí aj na nákupy, sleduje televízne noviny. Je to typ človeka, ktorý sa na úradných inštitúciách vie správať, ale doma je iný, na slušnej úrovni nekomunikuje. Vadí mu aj keď buchne brána. Keď mu nechutila polievka, ktorú navrhovateľka navarila, zobral si z nej vzorku, pravdepodobne si myslel, že je otrávená. S G. B., st. nekomunikuje, nemajú si čo povedať. Voľné chvíle zvykne tráviť v hoteli v Bytčici, kde si berie so sebou aj televízny prijímač. Pred Vianocami 2013 navrhovateľku vyzval, aby z domu odišla, lebo v opačnom prípade odíde on. Dopadlo to tak, že na Vianoce nebol doma a vrátil sa až 26.12.2013. V svedeckej výpovedi zo dňa 30.6.2015 uviedol, že G. B., st. nekomunikuje už ani s nevestou. V dielni si zriadil vlastnú kuchyňu. Došlo ale k ďalším sporom, v ktorej súvislosti poukázal na vedené priestupkové konania. K incidentom dochádza pre malichernosti. Tretia osoba (odmietol ju označiť) pred ním prezentovala názor, že G. B., st. by sa mal liečiť. Podľa toho, ako to vníma (svedok) stupňujú sa u neho nadávky, rieši malichernosti, ktorým by človek v normálnom psychickom stave pozornosť nevenoval. Podľa G. B., st. oni mu ubližujú, čo ale nie je pravda. Jeho manželka Z. B. si zobrala rýľ, ktorý je spoločný, ale nevrátila ho na pôvodné miesto. G. B., st. to riešil a nadával jej. Stalo sa, že niečo spolu robili (ako otec a syn), pričom mu povedal, že či je (svedok) sprostý, že sa to takto nerobí. V predchádzajúcom období k takým situáciám nedochádzalo. Nevnímal situáciu, že by matka po otcovi hodila vázu, vyhrážala sa, že ho zničí, hádzala o zem hrnce, resp. pokrievky, rozbila stôl. Ak G. B. st. bude liečbu absolvovať, verí tomu, že jeho správanie sa zmení.

Z výsluchu svedka G. B., ml. v konaní 16P 107/2012 okrem iného vyplýva, že potom ako G. B., st. utrpel mozgovú príhodu, prestal konzumovať alkoholické nápoje, užíval predpísané lieky a vzťahy medzi rodičmi boli dobré. Potom, ako liečbu prerušil začal chodiť po úradoch, sťažovať sa na neho, na manželku. G. st. vadí napr., keď sa jeho vnuk vyzul a nechal porozhadzované šnúrky, keď sa hrniec položí na iné miesto. Pokiaľ ide o jeho vzťah a Z. B. najlepšie je, keď sa nestretnú. Pri slovných výmenách názorov, keď navrhovateľka dve hodiny počúva to isté, aj ona zvýši hlas. G. B., st. navrhovateľke vulgárne nadáva, len raz ju počul, že aj ona použila vulgárne slovo.

Z výsluchu Z.y B.ovej vyplýva, že podľa toho, ako to vníma, G. B., st. si na navrhovateľku vymýšľa rôzne situácie. Nadáva jej, zamyká sa pred ňou, vyjadruje sa, že ho bila, spomína jej matku. Nahnevá ho, aj keď nájde na stole neutretú smietku. Komunikácii s ním sa vyhýbajú. Navrhovateľke zobral práčku s tým, že ju kúpil. Navrhovateľka mu chce pomôcť, aby sa upokojil, mal by sa liečiť, bude to dobré pre

všetkých. G. B., st. sa vie o seba postarať, navariť si, oprat'. Situáciu, že by ho navrhovateľka fyzicky napadla nevnímala. Videla však, ako hodila o zem orechy, vyprovokoval ju k tomu. Na pojednávaní dňa 30.6.2015 svedkyňa uviedla, že konflikty pokračujú, G. B., st. ju obvinil, že mu narazila do motorového vozidla, čo sa však nezakladalo na pravde. Prišiel za ňou, pohmkávala si, nahnevalo ho to, začal jej vulgárne nadávať. Adresoval jej slová, že keby vedel akú bude mať nevestu, otrávi ju. Z tohto dôvodu došlo k hádke medzi ním a jej manželom. Vnímala situáciu ako navrhovateľka pozdravila G. B., st. o 09.30 hod.: „dobré ráno" a on reagoval, že či nevie koľko je hodín, a začal jej nadávať. Problémy vznikli aj pri parkovaní vozidla, G. B., st. v teréne osadil predmet, ktorý mal zabrániť prejazdu s vozidlom. S jej manželom rok nekomunikuje. K hádkam medzi nimi však dochádza a to v súvislosti, keď G. B., ml. chce vysvetliť vzniknuté situácie. Syn svojho otca fyzicky nenapadol, pokiaľ mu však G. B., st. nadáva a nastriekal mu aj sprejom do očí, je normálnou reakciou, že chytí nervy, ale nereaguje na rovnakej úrovni - vulgárne. Stalo sa, že navrhovateľka prišla za ňou s tým, že v kúpeľni je prasknutý pohárik, ktorý patrí G. B., st., a že určite ju bude podozrievať z toho, že to urobila ona, k čomu aj došlo. Obvinil ju aj, že rozbila stôl, zašpinila utierku. Podľa jej názoru už ich nenávidí a má k ním vytvorenú averziu.

Z výsluchu Jozefa B.a vyplýva, že G. B., st. prichádza do B.. Pokiaľ je s ním v kontakte jeho správanie je také, ako u každého iného človeka. Nezaregistroval u neho žiadne vybočenia. Počas rozhovoru sa mu zdôveril, že jeho spolužitie s navrhovateľkou je neusporiadané. Stretávajú sa v intenzite jedenkrát do mesiaca. Pracuje v servise, kde za ním tiež prichádza a zdrží sa hodinu - dve. Stretávajú sa aj po skončení pracovnej doby. Absolvuje aj pobyt v penzióne v Bytčici, v dĺžke 2 - 3 dni. Témou ich rozhovorov sú aj technické záležitosti - oblasť motorové vozidlá, o ktoré sa G. B., st. zaujíma a vie ich aj opravovať. Pri vzájomnej komunikácii nálady nemení, nie je výbušnej povahy, nenadáva. Pokiaľ ho G. B., st. navštívi, teší sa (svedok) jeho prítomnosti. S jeho (svedka) otcom spolu nekomunikujú, s prestávkami je to niekoľko rokov, dôvod nepozná. Podľa jeho zistení, keď príde do Bytčice, s druhým bratom Karolom sa stretáva, aj keď je s ním „ťažká reč", lebo konzumuje alkoholické nápoje.

Z výsluchu svedka M. vyplýva, že s G. B., st. sa stretáva v intenzite raz do týždňa. Počas rozhovorov s ním si nikdy sám pred sebou nepovedal, že by potreboval pomoc v psychickej oblasti. Sú susedia a má možnosť vidieť ako na záhrade vykonáva práce, zdržiava sa aj v dielni. Nezaregistroval u neho prejavy, že by kričal, nadával, vyhadzoval z domu členov rodiny, vyhrážal sa. Zdôveril sa mu, že ho syn chcel zbiť. Žiadna osoba z okolia, občania obce sa pred ním nevyjadrili, že by navrhovateľ potreboval pomoc odborníka - psychiatra.

Z výsluchu svedka X.a vyplýva, že s G. B. st. sa poznajú po dobu jedného roka. Pomohol mu pri výkone prác v domovej nehnuteľnosti. Chodí sa k nemu porozprávať, vyjadruje sa o nezhodách s manželkou. Pri komunikácii u neho v psychickom stave nezaregistroval žiadne vybočenia. Z jeho vyjadrení zistil, že navštevuje synovca. František Barčiak, st. sa mu nejaví ako osoba, ktorá by mala byť pozbavená v spôsobilosti na právne úkony.

Z výsluchu svedkyne MUDr. D. L. vyplýva, že G. B. st. vyšetrila na pohotovosti, kde ho doporučil obvodný lekár pre problémy so srdcovou arytmiou, ktorá sa ale nepotvrdila. Z lekárskej správy, ktorú vyhotovila nevyplýva, že by mu adresovala doporučenia pre oblasť jeho rodinného prostredia.

Z výsluchu O. v konaní č. 16P 107/2012 vyplýva, že s účastníkmi konania bývala do roku 2000, posledné roky ich nenavštevuje. Rodičia však ku nej prichádzajú každý zvlášť alebo spoločne. Otec si myslí, že zo strany matky je nepochopený, a matka si zase myslí, že konanie otca je ovplyvnené jeho ochorením. Je nevidiacou osobou, s oboma rodičmi má dobrý vzťah, pomáhajú jej pri rekonštrukcii bytového priestoru, pri preprave detí na lekárske vyšetrenia. Správanie G. B., st. podľa toho ako ho vníma, je ku nej normálne, také ako aj v minulosti.

Podľa potvrdenia Sociálnej poisťovne, pobočka Prievidza G. B., st. je poberateľom starobného dôchodku vo výške 498,50 eur mesačne.

Podľa vyjadrenia Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Prievidza, referát poradensko-psychologických služieb, Prievidza dňa 5.2.2013 G. B., st. ako spontánny klient požiadal o krízovú poradenskú konzultáciu. Uviedol, že vzťahy s manželkou sú vážne narušené. Pri realizovaných spoločných konzultáciách bolo zistené, že príčinou narušených matrimoniálnych vzťahov sú zdravotné špecifiká G. B., st., ktoré si jeho manželka uvedomovala a chcela riešiť (č. I. 195).

Podľa vyjadrenia Obecného úradu E. G. B., st. sa nedopustil priestupku proti občianskemu spolunažívaniu a verejnému poriadku, a nebol riešený komisiou ochrany verejného poriadku. Na jeho správanie nebola podaná spoluobčanmi sťažnosť (č. I. 196).

Podľa vyjadrenia Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, pobočka Trenčín (podpísaný riaditeľ JUDr. I. L.), G. B., st. sa dostavil na ich pobočku, pričom bol oboznámený s postupom pri výkone dohľadu. V súvislosti s problematikou pozbavenia spôsobilosti na právne úkony mu boli poskytnuté informácie vo všeobecnej rovine s tým, že uvedené patrí do výlučnej kompetencie súdu (č. I. 344).

Z protokolu č. 977/2014 zo dňa 11.8.2014 o vykonanom dohľade u dohliadaného subjektu MUDr. V. V. vyplýva, že pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti G. B., st. neboli zistené nedostatky v zmysle porušenia ustanovení § 4 ods. 3 zák. č. 576/2004 Z. z. (č. I. 345).

Z protokolu č. 977/2014 zo dňa 7.8.2014 o vykonanom dohľade u dohliadaného subjektu MUDr. P. K. vyplýva, že pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti G. B., st. neboli zistené nedostatky v zmysle porušenia ustanovení § 4 ods. 3 zák. č. 576/2004 Z. z. (č. I. 345).

Okresné riaditeľstvo Policajného zboru, Obvodné oddelenie PZ Nitrianske Rudno uznesením ČVS: ORP-179/NR-PD-2014 zo dňa 3.3.2014 trestné oznámenie G. B., st. vo veci podozrenia z prečinu ublíženia na zdraví, ktorého sa mal dopustiť páchateľ tak, že v bližšie nezistenom čase do dňa 4.11.2013, v obci Liešťany, v časti Dobročná č. 355, bližšie nezisteným spôsobom mal pridať do už hotového jedla bližšie nezistenú látku, pričom G. B., st. dňa X.XX.XXXX v bližšie nezistenom čase vo večerných hodinách mal jedlo skonzumovať a následne po čase približne 15 minútach sa mu mal zhoršiť zdravotný stav tak, že mal bolesti žalúdka, opakovane zvracal a pociťoval nevoľnosť, odmietlo, lebo nebol dôvod na začatie trestného stíhania alebo postupu podľa § 197 ods. 2 Trestného poriadku. Z odôvodnenia uznesenia vyplýva, že nie je už možné získať na mieste činu prvotné dôkazy zo dňa 4.11.2013.

Okresný úrad Prievidza, odbor všeobecnej vnútornej správy rozhodnutím č. OÚ-PD-OVVS-2014/013896-5 zo dňa 11.9.2014 konanie vo veci obvineného G. B., ml., ktorý sa mal dopustiť priestupku proti občianskemu spolunažívaniu tým, že dňa 15.7.2014 v čase asi o 09.30 hod. na dvore rodinného domu v Liešťanoch, Dobročná č. 355 povedal otcovi G. B., st. vulgárne slová (uvedené vo výroku rozhodnutia), čím mu spôsobil ujmu na cti, teda mal narušiť občianske spolunažívanie ublížením inému na cti tým, že ho urazil zastavil, lebo spáchanie skutku, o ktorom sa koná nebolo obvinenému z priestupku preukázané.

Okresný úrad Prievidza, odbor všeobecnej vnútornej správy rozhodnutím č. OÚ-PD-OVVS-2015/009497-6 zo dňa 12.5.2015 konanie vo veci obvineného G., st., ktorý sa mal dopustiť priestupku proti občianskemu spolunažívaniu tým, že dňa 13.2.2015 v čase asi o 08.50 hod. v E., L. č. XXX v obývačke vulgárne vynadal M. slovami, uvedenými vo výroku rozhodnutia, zastavil, lebo spáchanie skutku, o ktorom sa koná nebolo obvinenému z priestupku preukázané.

Okresný úrad Prievidza, odbor všeobecnej vnútornej správy rozhodnutím č. OÚ-PD-OVVS-2015/009147 zo dňa 12.5.2015 obvineného G. B., st. vo veci priestupku, ktorého sa mal dopustiť tým, že dňa 19.3.2015 okolo 16.00 hod. v Liešťanoch, vo dvore rodinného domu č. XXX povedal svojmu synovi G. Barčiakovi, ml., že ho pretne rýľom, uznal vinným a za spáchaný skutok mu uložil sankciu - pokarhanie.

Okresný úrad Prievidza, odbor všeobecnej vnútornej správy rozhodnutím č. OÚ-PD-OVVS-2015/003555 zo dňa 3.6.2015 konanie vo veci priestupku obvineného G. B., ml., ktorý sa mal dopustiť priestupku proti občianskemu spolunažívaniu tým, že dňa 14.1.2015 v E., L. č. XXX okolo obeda v presne nezistenom čase fyzicky napadol G., st. tak, že mu bránil zatvoriť dvere a spoza pootvorených dverí urobil otočku a mieril mu rukou zatvorenou v päšť do oblasti tváre, pričom mu udrel do lakťa a predlaktia ľavej ruky, ktorou G. B., st. vykryval úder, čím mu spôsobil zranenie vyžadujúce dobu liečenia 7 dní a následne zbehol dolu schodmi, schytil portviš a chcel otca napadnúť, čomu ten zabránil zatvorením dverí a ich zamknutím, zastavil, lebo spáchanie skutku, o ktorom sa koná nebolo obvinenému z priestupku preukázané.

Okresný úrad Prievidza, odbor všeobecnej vnútornej správy rozhodnutím č. OÚ-PD-OVVS-2015/003549-4 zo dňa 2.2.2015 konanie vo veci priestupku obvineného G. B., st., ktorý sa mal dopustiť priestupku proti občianskemu spolunažívaniu tým, že dňa 13.1.2015 v ranných hodinách okolo 07.30 hod. na dvore rodinného domu v Liešťanoch, Dobročná č. 355 povedal neveste Z. B. vulgárne slová (uvedené vo výroku rozhodnutia) zastavil, lebo spáchanie skutku, o ktorom sa koná nebolo obvinenému z priestupku preukázané.

Z výsluchu svedkyne Ing. Jany F. vyplýva, že prejednávala priestupkové veci. Popierala tvrdenie G. B., st., že by mu povedala, že manželka s nevestou sa proti nemu spojili. Takýto prístup je neprípustný. G. B., st. však dojem z uvedeného mohol nadobudnúť na základe odôvodnenia jedného z priestupkových rozhodnutí, v ktorom správny orgán poukázal na skutočnosť známu z konaní, že rodinné vzťahy sú dlhodobo narušené, že rodina syna sa prikláňa skôr na stranu M. B., a že nie je možné zaručiť absolútnu objektivitu ich výpovedí.

V odôvodnení rozhodnutia OÚ-PD-OVVS-2015/009497 zo dňa 12.5.2015 je uvedený aj nasledovný text: „správny orgán tiež prihliadol k tomu, že medzi rodičmi G. a M. sú spory, pri ktorých sa syn a nevesta prikláňajú na stranu matky a ich výpovede nemusia byť úplne objektívne. Nezávislí svedkovia pri roztržke neboli.“

Okresný súd Prievidza uznesením č. k. 7Ps 1/2013-25 zo dňa 17.5.2013 vo veci nariadil znalecké dokazovanie, znaleckou úlohou poveril MUDr. F. F., znalkyňu z odboru zdravotníctvo, odvetvie psychiatria.

Zo záverov znaleckého posudku č. 50/2013 vyplýva, že G. B., st. trpí závažnou psychickou poruchou - organickou bludovou poruchou, ktorá je trvalého charakteru a prejavuje sa u neho v citovej oblasti, najmä depraváciou vyšších citov, chorobným egocentrizmom, zvýšenou dráždivosťou, skresleným vnímaním i bežných javov, oslabením rozumovo-pamäťových schopností, narušenou schopnosťou abstrakcie, zníženou chápacosťou, úsudkom a kritičnosťou, stratou autokritičnosti, narušením symbolických funkcií (schopnosti písať, vyjadriť sa). Trpí poruchami myslenia s prítomnosťou úkorných a paranoidných bludov, nevyvráteného presvedčenia o poškodzovaní jeho osobe najmä zo strany najbližšieho okolia, manželky, s chorobným ulpievaním na vybraných negatívnych zážitkoch, ako na kľúčových. Uvedené poruchy v myslení majú dopad na jeho správanie a konanie a prejavujú sa u neho podaním žiadosti o rozvod na chorobnom základe, neodôvodneným preverovaním otcovstva, kverulovaním, obťažovaním inštitúcií nezmyselnými podaniami, žalovaním u najbližších a vo všeobecnosti tiež chorobným vyvolávaním konfliktov a hádok. Psychický stav G. B., st., z medicínskeho hľadiska odôvodňuje u neho pozbavenie spôsobilosti na právne úkony. Vzhľadom na svoj psychický stav nie je schopný dostatočne pochopiť význam súdneho rozhodnutia a jeho doručenie by na neho mohlo pôsobiť nepriaznivo. Účasť na pojednávaní tiež môže na neho pôsobiť nepriaznivo.

Na určenom termíne pojednávania znalkyňa zotrvala na záveroch vypracovaného znaleckého posudku. Uviedla, že utváranie vôle G. B., st. je chorobne oslabené tak, že musí byť regulované súdom ustanoveným opatrovníkom. Opatrovník zvaží, aký obnos peňazí a v akých časových intervaloch mu poskytne za účelom, aby si z nich uspokojoval svoje odôvodnené potreby. Pokiaľ navrhovateľka uviedla, že František Barčiak, st. si sám už niekoľko rokov hospodári, tak to ešte neznamená, že vie správne hospodáriť. Nie je vhodné, aby sám uzatváral pôžičky a je potrebné, aby za neho konal opatrovník.

Navrhovateľka k vypracovanému znaleckému posudku uviedla, že navrhuje, aby G. B., st. bol len obmedzený v spôsobilosti na právne úkony, aby si sám nakupoval potrebné veci, preberal starobný dôchodok, vybavoval úradné záležitosti. Uviedla, že podaným návrhom chcela dosiahnuť, aby návrh o rozvod zobral späť, aby nespochybňoval platnosť darovacej zmluvy.

Okresný súd Prievidza uznesením č. k. 7Ps 1/2013-83 zo dňa 12.11.2013 vo veci nariadil kontrolné znalecké dokazovanie, znaleckou úlohou poveril znaleckú organizáciu z odboru zdravotníctvo, odvetvie psychiatria, a to Centrum duševného zdravia, s.r.o. Bánovce nad Bebravou.

Zo záverov vypracovaného kontrolného znaleckého posudku vyplýva, že G. Barčiak, st. trpí duševnou chorobou v zmysle chorobomyselnosti, organickou bludovou chorobou, ako vyústením organického psychosyndrómu v rámci postkontúznej poruchy osobnosti po úraze hlavy, utrpenom v roku 2003. Jedná sa o poruchu trvalú, ale liečiteľnú. Sú u neho splnené podmienky na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony. Vzhľadom na svoj duševný stav môže nakladať so svojím dôchodkom s tým, že znalecká organizácia nemá dôvod domnievať sa, že by napriek duševnej chorobe, ktorou trpí, s finančnými prostriedkami nakladal nehospodárne, či ľahkomyselne. Naopak, podľa všetkých dostupných informácií sa za pomoci týchto prostriedkov dokáže postarať o svoje základné potreby. Znalecká organizácia doporučila, aby mu súd obmedzil spôsobilosť na právne úkony na dispozíciu s obnosmi, presahujúcimi výšku jeho mesačného dôchodku, aby tiež nemohol uzatvárať zmluvy, finančné transakcie nad túto sumu. V závere znaleckého posudku znalecká organizácia uviedla, že pokiaľ je to možné doporučuje, aby bola obmedzená jeho spôsobilosť vyhýbať sa psychiatrickému liečeniu. V prípade odmietnutia liečby je nutné ho pozbaviť v spôsobilosti na právne úkony. Význam tohto rozhodnutia, vzhľadom na svoj psychický stav, je schopný pochopiť.

Na určenom termíne pojednávania informovaný zástupca znaleckej organizácie uviedol, že s poukazom na legislatívy členských štátov Európskej únie, úplné pozbavenie spôsobilosti na právne úkony je skôr výnimočným stavom. G. B., st. sa považuje za duševne zdravého, je neschopný posúdiť svoju chorobnosť. Je u neho prítomné tvrdené odmietanie psychiatrickej liečby. Všetko, čo nepasuje do jeho systému odmieta. Pokiaľ v kontrolnom znaleckom posudku je použité slovo prekotný, tak ním chceli vyjadriť to, že ak sa rozhovoril o svojich predstavách, tak bol zrýchlený, ale nešlo o zmätené vyjadrovanie. Na pojednávaní navrhol, aby bola obmedzená jeho spôsobilosť na právne úkony tak, že nie je spôsobilý uzatvárať zmluvy o pôžičke v akejkoľvek výške, a to preto lebo nebude mať k dispozícii dostatok peňazí na jej splatenie. Ďalej informovaný zástupca znaleckej organizácie navrhol, aby súd obmedzil spôsobilosť na právne úkony G. B., st. tak, že nie je spôsobilý podávať trestné oznámenia, avšak v ostatnom úradnom styku, napríklad zaplatenia daní, odvodov, je jeho spôsobilosť zachovaná.

Okresný súd Prievidza uznesením č. k. 7Ps 1/2013-220 zo dňa 28.8.2014 vo veci nariadil ďalšie kontrolné znalecké dokazovanie a to z dôvodov, ktoré sú v ňom uvedené, znaleckou úlohou poveril znaleckú organizáciu z odboru zdravotníctvo, odvetvie psychiatria Psychiatrickú nemocnicu X. X., X..

Z vypracovaného znaleckého posudku č. 10/2014 vyplýva, že G. B., st. trpí psychózou a na báze organického poškodenia mozgu trvalou poruchou s bludmi so závažným dopadom na jeho existenciu. Táto porucha vznikla na teréne disponovanej, premorbídne anomálnej osobnosti s črtami paranoidity, pričom k psychotickej manifestácii (po časovej nadväznosti) došlo po organickom poškodení mozgu. Vzťah k manželke je významne ambivalentný, pričom pri náraste paranoidnej psychotickej symptomatiky snaží sa odpútať a zbaviť osôb, ktoré vníma ako nepriateľské. Znalecká organizácia za dôkazy považovala svedecké výpovede a výpisy zo zdravotnej dokumentácie s. 15 a 16 posudku s tým, že názor z klinického psychiatrického vyšetrenia podporuje aj konzultantské psychodiagnostické vyšetrenie. Nárast ochorenia a pridružené sociability (kverulácie, podanie o rozvod, spochybňovanie otcovstva, darovacej zmluvy a trvalá konfliktogenita) má následky nielen na celú rodinu, ale najmä ohrozuje jeho vlastný zdravotný stav a sociálne vzťahy a má i značný negatívny dopad na zdravotný stav jeho manželky. Narastanie intenzity ochorenia dokumentuje aj gradácia písomných kverulačných podaní, ako aj emočný náboj, s ktorým ich píše, prejavujúci sa strácaním determinity myslenia a asociačnými skokmi, ako sa to manifestuje na skladbe viet. Ochorenie u G. Barčiaka, st. nie je spojené

s pocitom evidencie chorobnosti, nie je motivovaný sa liečbe podrobovať, zvlášť pre údajné nežiaduce účinky psychofarmák na jeho sexuálne funkcie. Nie je možné čakať, že sa bude liečiť spontánne a dobrovoľne. Trvalá porucha s bludmi je liečiteľná. Táto porucha znamená, že rozumové schopnosti a iné oblasti fungovania psychicky chorého nie sú narušené globálne, ale parciálne, t. j. tam, kde do procesu myslenia, citového prežívania a rozhodovania vstupuje paranoidný bludný systém. Podmienky pre úplné zbavenie spôsobilosti na právne úkony nie sú splnené. G. B., st. nie je spôsobilý na rozhodovanie vo finančných otázkach v rozsahu vyššom ako je jeho mesačný dôchodok (uzatvárať zmluvy o pôžičke, darovacie zmluvy, zmluvy o zrušení darovania, zanechať záver o majetku, zmluvy, predmetom ktorých bude prevod vlastníckeho práva, prenájom majetku), rozhodovať o svojom trvalom pobyte, rozhodovať o svojej liečbe a súhlas s vyšetrením, či hospitalizáciou po poučení lekárom podpíše opatrovník, psychofarmaká a iné lieky bude užívať pod dohľadom opatrovníka, ďalej nemôže rozhodovať o svojom manželstve, otcovstve, predmetnej darovacej zmluve, keďže na týchto rozhodovaniach sa podieľa patologická motivácia podmienená paranoidnými bludmi.

Informovaná zástupkyňa znaleckej organizácie na určenom termíne pojednávania uviedla, že G. B., st. svoj stav nevníma ako chorobný, jeho mozog mu nedáva spätné väzby, že jeho úsudky sú mylné. Iné miernejšie opatrenia, než je obmedzenie spôsobilosti na právne úkony, by neprinieslo pozitívny cieľ. Blud znamená mylné presvedčenie, ktoré má dôsledky aj na ostatné psychické funkcie. Pokiaľ G. Barčiak, st. na pojednávaní predložil ako dôkaz špinavú utierku, za bežných okolností by uvažoval tak, že manželka bola neporiadna a utierku by dal do špinavého prádla a nevyvodil by z toho, že mu to robí naschvál. Účelom liečby by bolo, aby sa dostal do rovnovážneho stavu.

Podľa § 10 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ak fyzická osoba pre duševnú poruchu, ktorá nie je len prechodná, nie je vôbec schopná robiť právne úkony, súd ju pozbaví spôsobilosti na právne úkony.

Podľa § 10 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ak fyzická osoba pre duševnú poruchu, ktorá nie je len prechodná, alebo pre nadmerné používanie alkoholických nápojov alebo omamných prostriedkov, či jedov je schopná robiť len niektoré právne úkony, súd obmedzí jej spôsobilosť na právne úkony a rozsah obmedzenia určí v rozhodnutí.

Hodnotením skutkového stavu veci dospel súd k právnemu záveru, že návrh nie je podaný dôvodne, preto ho zamietol.

Navrhovateľka návrhom zo dňa 19.2.2013, upresneným na pojednávaní dňa 8.10.2013 predmetom súdneho konania urobila nárok o obmedzenie spôsobilosti na právne úkony G. Barčiaka, nar. 1.5.1947.

Pozbaviť alebo obmedziť fyzickú osobu spôsobilosti na právne úkony môže z dôvodov uvedených v zákone iba súd. Pozbavenie spôsobilosti na právne úkony je čo do rozsahu absolútne a znamená úplný zánik spôsobilosti. Pri obmedzení dochádza k zásahu do spôsobilosti len k právnym úkonom uvedeným vo výrokovej časti súdneho rozhodnutia.

V konaní o pozbavení, aj obmedzení spôsobilosti na právne úkony sa súd musí zamerať na zistenie duševného stavu osoby, ktorej sa konanie bezprostredne týka, t. j., či táto osoba je skutočne postihnutá duševnou poruchou, a či dosahuje intenzitu predpokladanú ustanoveniami Občianskeho zákonníka.

Diagnostikovanie duševnej poruchy je vecou odborného, medicínskeho posúdenia. Zákon nehovorí o duševnej chorobe, ale o duševnej poruche, čo je pojem širší.

V konaní boli vypracované tri znalecké posudky vrátane kontrolných, z ktorých vyplýva, že G. B., nar. X.X.XXXX trpí trvalou duševnou poruchou, psychózou - organickou poruchou s bludmi a s ľahkým kognitívnym deficitom. Porucha vznikla na teréne disponovanej, premorbídne anomálnej osobnosti s

črtami paranoidity, pričom k psychotickej manifestácii podľa časovej nadväznosti došlo po organickom poškodení mozgu.

Súd vo výroku rozsudku, ktorým fyzickú osobu obmedzuje v spôsobilosti na právne úkony, môže určiť rozsah tohto obmedzenia len so zreteľom na právne úkony zo sféry súkromného práva (občianskeho, obchodného, rodinného, pracovného práva), z ktorých vznikajú, menia sa, či zanikajú právne vzťahy, a pri riešení ktorých je v prípade sporu daná právomoc súdu.

Navrhovateľka podaným návrhom navrhla, aby súd spôsobilosť na právne úkony G. B., st. obmedzil aj tak, že nie je spôsobilý rozhodovať o liečbe svojho duševného stavu, aby tak mohla byť realizovaná ústavná či ambulantná liečba, podávané lieky.

Podľa vypracovaných znaleckých posudkov duševná porucha, ktorou G. Barčiak, st. trpí, nie je spojená s pocitom evidencie chorobnosti (anozognózia), nie je vnútorne motivovaný podrobovať sa liečbe, zvlášť pre údajné nežiaduce účinky psychofarmák na jeho sexuálne funkcie. Preto nie je možné očakávať, že sa začne liečiť spontánne a dobrovoľne.

Zdravotná starostlivosť sa realizuje v rámci systému zdravotnej politiky, v ktorom má každý zainteresovaný subjekt zákonom definované postavenie, a z toho vyplývajúce práva a povinnosti. Vzťahy pri zabezpečovaní poskytovania zdravotnej starostlivosti spadajú pod úpravu správneho práva. Vzťah medzi pacientom a poskytovateľom, ktorý vzniká a realizuje sa pri poskytovaní (nie zabezpečovaní) zdravotnej starostlivosti má súkromnoprávny základ, aj keď určité znaky správneho práva sú aj v tomto vzťahu. Obsahom tohto vzťahu je poskytnutie služby - zdravotnej starostlivosti na základe zmluvy (dohoda o poskytovaní). Cieľom tejto služby je preventívna ochrana alebo reparácia neobchodovateľnej hodnoty, ktorou je ľudské zdravie a život.

Poskytnutie služby - zdravotnej starostlivosti však priamo zasahuje do osobnostných práv jej recipienta (prijímateľa) a z tohto dôvodu sa môže diať len na základe výslovného, v niektorých prípadoch predpokladaného súhlasu, až na zákonom ustanovené výnimky - § 6 ods. 9 zák. č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti. V opačnom prípade by išlo o neoprávnený zásah do osobnostných práv príjemcu zdravotnej starostlivosti.

Podľa § 11 Občianskeho zákonníka fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

Podľa čl. 14 ods. 1 písm. a/, písm. b/ Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím (zák. č. 317/2010 Z. z.) zmluvné strany zabezpečia, aby osoby so zdravotným postihnutím na rovnakom základe s ostatnými využívali právo na slobodu a osobnú bezpečnosť, neboli nezákonne alebo svojvoľne zbavené slobody, aby každé zbavenie slobody bolo v súlade so zákonom, aby existencia zdravotného postihnutia nebola za nijakých okolností dôvodom na zbavenie slobody.

Podľa čl. 25 veta tretia, písm. d/ Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím (zák. č. 317/2010 Z. z.) zmluvné strany musia najmä vyžadovať od zdravotníckych pracovníkov, aby osobám so zdravotným postihnutím poskytovali starostlivosť v tej istej kvalite ako ostatným osobám, a to aj na základe slobodného a informáciami podloženého súhlasu, okrem iného aj zvyšovaním povedomia o ľudských právach, dôstojnosti, nezávislosti a o potrebách osôb so zdravotným postihnutím prostredníctvom odborného vzdelávania a zverejňovania etických noriem pre verejnú aj súkromnú zdravotnú starostlivosť.

Podľa čl. 5 veta prvá Dohovoru o ľudských právach a biomedicíne zásah v oblasti zdravia sa môže vykonať iba vtedy, ak osoba, ktorej sa týka, bola informovaná a so zásahom vyjadrila súhlas.

Podľa § 6 ods. 9 písm. d/ citovaného zákona, informovaný súhlas sa nevyžaduje v prípade ambulantnej alebo ústavnej starostlivosti, ak ide o osobu, ktorá v dôsledku duševnej choroby alebo s príznakmi duševnej poruchy ohrozuje seba alebo svoje okolie, alebo ak hrozí vážne zhoršenie zdravotného stavu.

Podľa § 191a ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku ústav vykonávajúci zdravotnícku starostlivosť, v ktorom sú umiestňované osoby z dôvodov uvedených v osobitnom predpise, je povinný oznámiť do 24 hodín súdu, v ktorého obvode ústav je prevzaté každého, kto v ňom bol umiestnený bez svojho súhlasu.

Z ustanovenia § 11 Občianskeho zákonníka vyplýva, že fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia. Ide o dve zložky jej osobnostných práv. Občiansky zákonník právo na ochranu osobnosti fyzickej osoby upravuje ako jednotné právo, ktorého obsahom v občianskoprávnej oblasti je zabezpečiť rešpektovanie osobnosti fyzickej osoby a jej všestranný rozvoj. Ide o zásadnú konkretizáciu článkov 4 až 8, 10, 11 a 13 Listiny základných práv a slobôd.

Z vyššie uvedeného je potom potrebné vyodiť, že ak má fyzická osoba právo na ochranu svojho života a zdravia, musí mať i možnosť, aby aj sama mohla realizovať a ovplyvňovať tieto základné práva (porovnaj rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky č. 30Cdo 1483/2013). Preto napríklad čl. 4 a 5 Dohovoru o ľudských právach a biomedicíne má právnu úpravu, že každý zásah do oblasti zdravia sa musí robiť v súlade s príslušnými zmluvnými záväzkami a štandardmi a súčasne len pod podmienkou ak osoba, ktorej sa týka, poskytla slobodný a informovaný súhlas. Tiež podľa čl. 25 písm. d/ Dohovoru o právach so zdravotným postihnutím sa vyžaduje, aby osobám so zdravotným postihnutím sa poskytovala zdravotná starostlivosť na základe ich slobodného a informáciami podloženého súhlasu. Súd poukazuje aj na zásadu č. 22 Doporučenia Výboru ministrov Rady Európy č. R 99/4 o zásadách právnej ochrany nespôsobilých dospelých osôb a čl. 12 ods. 2 Doporučenia Výboru ministrov Rady Európy Rec (2004/10) o ochrane ľudských práv a dôstojnosti osôb s duševnou poruchou, podľa ktorých, ak aj osoba je zbavená spôsobilosti na právne úkony, jej liečba musí byť realizovaná len s jej slobodným a informovaným súhlasom (samozrejme ak sa nejedná o osobu, ktorá je absolútne neschopná svojej samostatnej životnej existencie a vo všetkých oblastiach odkázaná na starostlivosť inej osoby) - porovnaj s. 103 Človek s duševným postihnutím a jeho právni jednaní - otázka opatrovníctví dospelých, autori Jana Marečková a Maroš Matiaško, Linde Praha 2010. Tieto zásady pritom zodpovedajú i štandardom Európskeho výboru pre zabránenie mučeniu a neľudskému, či ponižujúcemu zaobchádzaniu, alebo trestaniu (CPT). Podľa CPT pacienti i s duševnou poruchou musia byť zásadne v situácii, ktorá im umožňuje poskytnúť slobodný a informovaný súhlas s liečbou, teda o tom, čo sa bude diať s ich telom, a aké konkrétne výkony majú liečbou podstúpiť (porovnaj s. 103 uvedenej praktickej právnickej príručky). Ak by teda aj osoba bola zbavená spôsobilosti na právne úkony a je ignorovaný, resp. ani nezisťovaný jej názor na vlastnú liečbu, viedlo by to k porušeniu jej práva na súkromie a to dokonca i v prípade, ak by s liečbou súhlasil jej súdom ustanovený opatrovník. Obdobný názor je prezentovaný aj vo Vysvetľujúcej správe k Dohovoru o ľudských právach a biomedicíne (porovnaj s. 129 Komentár Zákona o zdravotnej starostlivosti autori Humeník / Kováč a kolektív, C. H. Beck 1. vydanie 2015, a tiež rozhodnutie ESLP Shtukatur v. Rusko).

Podľa záverov kontrolných znaleckých posudkov G. B., st. nie je spôsobilý rozhodovať o svojej liečbe, dať súhlas s vyšetrením, s hospitalizáciou, a že po poskytnutí poučenia lekárom súhlas za neho udelí súdom ustanovený opatrovník.

G. st. síce trpí duševnou poruchou, avšak ako osoba so zdravotným postihnutím má právo byť v zmysle vyššie uvedených Dohovorov v situácii, ktorá mu umožní poskytnúť slobodný súhlas s liečbou, o tom čo sa bude s jeho telom diať, či a aké konkrétne výkony by prípadnou liečbou podstúpil. Postup, že súd obmedzí jeho spôsobilosť tak, aby nemohol rozhodovať, či vôbec bude liečbu absolvovať (a takto bol k nej donútený), vrátane aké konkrétne výkony liečbou vôbec podstúpi, by podľa názoru súdu viedlo k porušeniu jeho práva na súkromie (súd opätovne poukazuje aj na rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR v obdobnej veci č. 30Cdo 10483/2013). Tiež je potrebné uviesť, že existencia súdneho rozhodnutia tak, ako ho navrhla vydať navrhovateľka, by ani samo o sebe nebolo dôvodom na využitie ustanovenia § 6 ods. 9 písm. d/ zák. č. 576/2004 Z. z. (je citované v odôvodnení rozsudku) u G. st. ako osoby, ktorá odmieta znalcami navrhovanú liečbu (porovnaj s. 131 Komentár Zákona o zdravotnej starostlivosti autori Humeník / Kováč a kolektív, C. H. Beck 1. vydanie 2015). V opačnom prípade by totiž došlo k stieraniu

rozdielu inštitútu podľa § 10 Občianskeho zákonníka a § 191a a nasl. Občianskeho súdneho poriadku. Článok 17 Ústavy Slovenskej republiky uvádza, že prípady, keď možno prevziať osobu do zdravotníckej starostlivosti alebo ju v nej držať bez jej súhlasu, môžu byť definované len zákonom (č. 576/2004 Z. z.). Rovnako z Ústavy Slovenskej republiky vyplýva, že takéto opatrenie sa musí v zákonnej lehote oznámiť súdu. Konanie pritom prebieha v dvoch fázach: a/ v prvej fáze dochádza k verifikácii zákonnosti dôvodov prevzatia do ústavu, b/ v druhej fáze po právoplatnosti rozhodnutia konanie pokračuje rozhodovaním o prípustnosti ďalšieho držania v ústave. S poukazom na uvedené dôvody, podľa názoru súdu, nie je možné u G. B., st. obmedziť spôsobilosť rozhodovať o vlastnej liečbe, vrátane aké konkrétne výkony liečbou podstúpi. Existuje iná možnosť, ako by bolo možné stav riešiť, avšak samozrejme len za splnenia zákonných predpokladov uvedených v § 6 ods. 9 písm. d/ zák. č. 576/2004 Z. z., § 191a a nasl. O. s. p. (porovnaj rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR v obdobnej veci č. 30Cdo 10483/2013).

Podľa kontrolného znaleckého posudku znaleckej organizácie: Psychiatrickej nemocnice Philippa Pinela v Pezinku vzhľadom na duševnú poruchu, ktorou G. B., st. trpí, nie je spôsobilý na rozhodovanie, ktoré miesto bude miestom jeho pobytu.

Súd poukazuje na to, že pri obmedzení spôsobilosti na právne úkony rozhoduje o nespôsobilosti fyzickej osoby nadobúdať pre seba vlastnými právnymi úkonmi (určenými negatívnym výpočtom alebo pozitívnym výpočtom) subjektívne práva a zaväzovať sa k právnym povinnostiam.

Rozhodovanie o obmedzení spôsobilosti na právne úkony, sa netýka schopností dotknutej osoby rozhodovať o sebe v mimoprávných otázkach, medzi ktoré je potrebné zaradiť aj miesto pobytu, slobodný pohyb (porovnaj s. 233 Občiansky zákoník Komentár Svazek I. Autorov Švěstka, Dvořák, Fiala a kolektív, rok vydania 2014).

Rozhodovanie Františka Barčiaka, st. o tom, ktoré miesto bude miestom jeho pobytu je rozhodovaním o sebe v mimoprávných otázkach. S poukazom na tieto dôvody, nie je možné rozhodovať o obmedzení spôsobilosti v tejto oblasti. Ani prihlásenie k trvalému, prechodnému pobytu nepatrí do sféry súkromného práva.

Podľa kontrolného znaleckého posudku znaleckej organizácie: Psychiatrickej nemocnice Philippa Pinela v Pezinku G. B. st. vzhľadom na duševnú poruchu, ktorou trpí, nie je spôsobilý robiť právne úkony, a to zmluvy o pôžičke (ako veriteľ alebo dlžník), darovacie zmluvy, zmluvy o zrušení daru, zmluvy o predaji, prenájme majetku, zriadiť závet, a to nad čiastku, ktorá presahuje jeho mesačný dôchodok, nie je spôsobilý rozhodovať o svojom manželstve, otcovstve a o darovacej zmluve (zo dňa 25.10.2010), že ochorenie u neho chronifikuje. Pridružené sú i poruchy sociability (kverulácie, podanie návrhu o rozvod, spochybňovanie otcovstva, darovacej zmluvy, konfliktogenita), čo má nepriaznivé následky na celú rodinu, ohrozuje jeho vlastný zdravotný stav a sociálne vzťahy. Kverulačné podania u neho gradujú.

Súd považuje za potrebné zdôrazniť, že inštitút pozbavenia, prípadne obmedzenia spôsobilosti na právne úkony nie je sankciou, ale opatrením, ktoré slúži predovšetkým k ochrane záujmov samotných fyzických osôb, ktoré pre svoj duševný stav nie sú schopné robiť s dostatočnou vlastnou zodpovednosťou. Záujem fyzickej osoby na obmedzení vlastnej spôsobilosti z dôvodu, že inak bude dochádzať k porušovaniu záujmov tretích osôb alebo verejného záujmu, je daný až druhorado, cez prípadnú zodpovednosť fyzickej osoby za zásah do ich hodnôt (porovnaj s. 234 Občiansky zákoník Komentár Svazek I. Autorov Švěstka, Dvořák, Fiala a kolektív, rok vydania 2014).

Znalecký posudok je jedným z dôkazných prostriedkov v konaní, v ktorom má byť rozhodnuté o pozbavení alebo obmedzení spôsobilosti fyzickej osoby na právne úkony. V súvislosti s ním je však potrebné, aby súd (súdne rozhodnutie je rozhodnutím nezávislého súdu) vykonal aj ďalšie procesné dokazovanie za účelom zistenia, ako sa dotknutá osoba (vyšetovaný) prejavuje v kontakte s inými osobami, ako sa každodenne o seba a svoju domácnosť stará, ako hospodári s majetkom, vrátane finančných prostriedkov, či vznikli pochybnosti o jej schopnostiach, a aby tak dostatočne zvažil, či na

zásah do jej spôsobilosti na právne úkony je vôbec daný dôvod. Súd pritom musí zistiť, či je možné použiť aj miernejšie alternatívy, lebo obmedzenie spôsobilosti na právne úkony musí byť vždy považované za najkrajnejší zásah do osobnostnej integrity. Rozhodnutie o statusovej veci má pritom konštitutívne účinky (ex nunc - netýka sa spôsobilosti na právne úkony urobené pred rozhodnutím súdu).

Súd považuje za potrebné uviesť aj to, že v mnohých štátoch dochádza k reformám právnych úprav, ktoré sú zamerané na posilnenie práva na sebaurčenie a zachovanie slobody rozhodovať sa u ľudí so zdravotným postihnutím, aby nedochádzalo k ich tzv. „právnej smrti“. Napríklad Nemecký občiansky zákonník neumožňuje zbaviť fyzickú osobu spôsobilosti na právne úkony, preferuje princíp zachovania práv. Na základe inštitútu „Betreuung“, môže príslušný súd ustanoviť fyzickej osobe opatrovníka, ktorý je oprávnený za neho konať v presne vymedzenej oblasti. Dotknutá osoba tým však vôbec nestráca svoju spôsobilosť. Rakúsky právny poriadok už tiež nepozná inštitút zbavenia, obmedzenia spôsobilosti na právne úkony a tento bol nahradený aj inštitútom opatrovníctva (opatrovník sa ustanovuje pre určité oblasti), plnej moci udelenej do budúca (vychádza za skôr vysloveného prania osoby, ktorá je k tomu spôsobilá, ohľadom ustanovenia ňou vybraného zástupcu do budúcnosti pre prípad, že stratí spôsobilosť samostatne konať). S účinnosťou od 1.1.2014 v Českej republike je zavedený aj inštitút tzv. podporného rozhodovania, kde okolo dotknutej osoby je skupina podporcov, ktorí jej pomáhajú, vysvetľujú a vedú k správne rozhodnutiu.

Súd aj výsluchom G., st. (vyšetrovaný) zisťoval, či a v ktorých životných situáciách nie je schopný pre duševnú poruchu robiť právne úkony bez toho, aby poškodzoval najmä vlastné záujmy.

Z účastníckej výpovede G. st. súd zistil, že si vie obstarat' svoje záležitosti, zakupuje si potrebné veci do domácnosti, do dielne, z dôchodku, ktorého je poberateľom platí za ne kúpnu cenu. Tiež platí sumu zodpovedajúcu polovici zálohových platieb za energie dodávané do domovej nehnuteľnosti, v ktorej časti (v prístavbe) má zriadené právo doživotného bývania. Uvedomuje si pritom, že ako odberateľ poskytovaných energií si musí tieto povinnosti riadne a včas plniť, lebo v opačnom prípade ho postihnú sankcie. Až po splnení tejto povinnosti - následne zvažuje, aká bude z hľadiska ekonomického účelu ďalšia dispozícia s jeho dôchodkovou dávkou. Zakupuje si potraviny, z ktorých si sám pripravuje jedlo na konzumáciu, zakupuje si potrebné oblečenie, sám si perie, žehlí, dodržiava hygienické návyky. V priebehu dňa sa zdržiava v dielni, kde vykonáva práce, ktoré si naplánoval v predchádzajúci deň (elektroinštalácie, zväračské a iné práce), v sezóne obhospodaruje záhradu. Do penziónu v Bytčici chodí na niekoľko dňový pobyt. Aj navrhovateľka potvrdila, že G., st. sa dokáže sám o seba postarať, pripraviť si jedlo, vybaviť úradné záležitosti, preberať si dôchodok a hospodáriť s ním, nakupovať si veci podľa vopred pripraveného zoznamu, ktoré pre seba potrebuje. V priebehu dňa sa zdržiava v dielni, obhospodaruje záhradu, v jeho pracovných aktivitách ho slovami opísala ako osobu, ktorá: „čo chyť do rúk, to spraviť“. Nenavrhovala ani, aby jeho spôsobilosť robiť právne úkony, predmetom ktorých je nadobúdanie vecí kúpou, bola obmedzená, vrátane preberania a dispozície s dôchodkom.

S poukazom na uvedené zistenia, teda G., st. samostatne, bez problémov hospodári s čiastkou dosahujúcou hodnotu jeho starobného dôchodku, zabezpečuje si svoje odôvodnené potreby, je autonómny v náležitostiach denného života, nevyžaduje žiadnu formu opateru inou osobou.

Súd musel ďalej odpovedať na otázku, či a na základe čoho je potom nevyhnutné prijať opatrenie spočívajúce v obmedzení jeho spôsobilosti na právne úkony, a to zmluvy o pôžičke (v postavení veriteľa alebo dlžníka), prípadne o úvere, darovacie zmluvy, zmluvy o zrušení daru, zmluvy o predaji, prenájme majetku, zriadiť závet nad čiastku, ktorá presahuje výšku jeho starobného dôchodku.

Podľa kontrolného znaleckého posudku znaleckej organizácie: Psychiatrickej nemocnice Philippa Pinela v Pezinku uvedené právne úkony G.t. nemôže vykonávať samostatne, lebo by to nebolo z jeho prirodzeného - zdravého úsudku, postojov, názorov a potrieb, ale bolo by to patologicky (chorobne) motivované, pričom rozumové schopnosti a iné oblasti fungovania psychiky vyšetrovaného nie sú narušené globálne, ale len parciálne, t. j. tam, kde do procesu myslenia, citového prežívania a procesu rozhodovania vstupuje paranoidný bludný systém. Podľa znaleckej organizácie narušený úsudok

Františka Barčiaka, st. by mohol mať na neho v týchto oblastiach negatívny dopad a tiež na život tých, voči ktorým je bludne podozrievavý: manželka, deti (č. I. 265).

Z výsledkov vykonaného dokazovania vyplýva, že vzájomné vzťahy navrhovateľky a vyšetrovaného sú narušené. Navrhovateľka príčinu vidí v jeho chorobnom stave a on v jej správaní. Podľa klinickej psychopatologickej symptomatiky (č. I. 263) G. st. prežíva vnútorné napätie, vzťah k blízkym vníma ako značne zaťažujúcu konfliktnú situáciu, vzťah vyhodnocuje ako poburujúci a bolestivý. Na vyšetrenie k znalcovi (č. I. 262) priniesol aj fotografie s tým, že ide o dôkaz schválneho správania sa rodinných príslušníkov. Navrhovateľka, syn a nevesta účastníkov vo výpovediach popierali, že by sa dopustili konania, výsledok ktorého je zachytený na fotografiách, prípadne iného konania, ktoré by bolo možné hodnotiť ako nevhodné. Faktom je, že s poukazom na predložené fotografie vyšetrovaný venuje pozornosť takým situáciám, ako je napr. nakrivo zavesený obraz, špinavá utierka, položená handra na zemi, vyhodnené jedlo, prasknutý pohár, na stole v dielni položená tráva, atď. s tým, že to nenechá bez povšimnutia, nevníma s nadhľadom. Dochádza potom k slovným výmenám názorov medzi ním a rodinnými príslušníkmi, k incidentom, ktoré boli aj predmetom priestupkových konaní, ktoré až na konanie č. OÚ-PD-OVVS-2014/013896-5 boli zastavené, lebo spáchanie skutku, o ktorom sa konalo obvineným osobám nebolo preukázané (priestupky proti občianskemu spolunažívaniu, pričom obvineným nebol len vyšetrovaný, ale i jeho syn). Spolužitie v rodinnom dome č. XXX L.. následne dospelo do štádia, keď účastníci sa vyhýbajú vzájomnej komunikácii, vyšetrovaný sa odsťahoval do dielne, kde si pre vlastné účely zriadil kuchyňu, aby sa tak vyhol konfliktom s navrhovateľkou, synom, nevestou. Súd pri posudzovaní, či sú splnené podmienky pre jeho obmedzenie spôsobilosti na právne úkony však nemohol nechať bez povšimnutia ani tú skupinu dôkazov, získaných vykonaním dôkazných prostriedkov, a to výsluchom svedkov, ktorí pri kontakte s vyšetrovaným nezaregistrovali odchýlky v jeho vonkajších prejavoch.XXX). (vypočutá v konaní č. 16P 107/2012) - dcéra účastníkov, G. st. navštevuje, pomáha jej, lebo je nevidiacou osobou. Pri kontakte s ňou, podľa jej výpovede, nie sú u neho prítomné prejavy duševnej poruchy. Sused M. A. sa s vyšetrovaným stretáva v intenzite raz do týždňa, pričom v jeho konaní tiež nezaregistroval žiadne vybočenie. V intenzite raz do mesiaca sa vyšetrovaný stretáva aj s P. B., navštevuje ho v servise, zdrží sa jednu až dve hodiny. Témou ich rozhovorov sú rôzne oblasti života. Stretávajú sa však aj po skončení pracovnej doby svedka, ktorý okrem iného uviedol, že sa teší z jeho prítomnosti. Pri vzájomnej komunikácii s ním sa nestalo, že by G., st. menil náladu, mal výbušné prejavy, že by nadával, obviňoval ho, atď. Tiež X. s ktorým sa chodí porozprávať, u neho nezaregistroval vo vonkajších prejavoch vybočenia. Podľa kontrolného znaleckého posudku znaleckej organizácie: Psychiatrickej nemocnice Philippa Pinela v Pezinku vyšetrovaný si praje styky, ktoré nevedú k zaťažujúcim alebo zraňujúcim sporom. Z dokazovania nepochybne vyplýva, že toto vnútorné naplnenie po citovej stránke už nachádza, a to najmä u P. a X., pričom z výpovede týchto osôb nevyplýva, že by k nemu zaujali postoj len prejavovania súhlasu, bez oponovania. Podľa Obecného úradu Liešťany, vyšetrovaný nebol riešený komisiou ochrany verejného poriadku, na jeho správanie spoluobčanmi obce nebola podaná sťažnosť. V kontexte s vyššie zisteným skutkovým stavom, je potom možné vyvodiť, že paranoidný bludný systém u vyšetrovaného je provokovaný v rodinnom prostredí jeho najbližších osôb, vzťahy s ktorými sú však konfliktné, nezodpovedajúce láskyplnému vzťahu manželky a manžela, syna a otca, nevesty a svokra. Aký je potom po uvedenom skutkovom zistení záujem na strane G. B., st. v obmedzení vlastnej spôsobilosti na právne úkony a to: zmluvy o pôžičke, prípadne o úvere, darovacie zmluvy, zmluvy o zrušení daru, zmluvy o predaji, prenájme majetku, zriadení závetu nad čiastku, ktorá presahuje jeho mesačný dôchodok. Súd musel zohľadňovať aj vyššie uvedené špecifiká prejednávanej veci (i nezdravé rodinné prostredie). Dospel pritom k záveru, že záujem na obmedzení spôsobilosti na uvedené právne úkony u vyšetrovaného je u jeho rodinných príslušníkov za situácie, ak by majetok, ktorý je jeho výlučným vlastníctvom daroval, predal, závetom zanechal inej tretej osobe (a nepatrilo by už potom do dedičstva), prenajal a neumožnil by im ako rodinným príslušníkom ho užívať, ak by finančné prostriedky, ktoré si našetril, požičal inej osobe a nie im. Pri posudzovaní podľa § 10 ods. 2 Občianskeho zákonníka záujmy tretích osôb sú však až druhoradé, a v prejednávanej veci zvlášť za zistenia, že aj oni sčasti „napomáhali“ konfliktnému prostrediu, a tak i k vyčleňovaniu vyšetrovaného, a to nie vždy celkom správnymi reakciami, napr. navrhovateľka sa pred ním, aj keď zo svojho hľadiska to nemyslela vážne, vyjadřila, že nie je biologickým otcom G. B., ml., ignorovanie jeho osoby pospevovaním si (zo strany nevesty), podávanie trestných oznámení. Pokiaľ ide o uzatváranie zmlúv o pôžičke, prípadne o úvere vyšetrovaný uviedol, že ani nemá potrebu takéto právne úkony uzatvárať (do výšky dôchodku, ale ani vo výške presahujúcom jeho dôchodok) i uvedomujúc si, že by nebol schopný ich splatiť. Doteraz ani nedošlo k tomu, že by sa zadžil (okrem sumy 200,- eur, ktorú mal platiť advokátovi za

poskytnuté právne služby, pričom sa ale rozhodol, že mu neudelí plnomocenstvo na zastupovanie v predmetnom konaní). Tiež neurobil úkony, ktorými by sa zbavoval majetku, prípadne ho dal do nájmu. Posudzovanie platnosti darovacej zmluvy zo dňa 25.10.2010, pritom nie je predmetom konania (už bolo uvedené, že rozhodnutie podľa § 10 ods. 2 Občianskeho zákonníka by malo konštitutívne účinky). Pritom, ak vznikne pochybnosť o tom, či má dôjsť k zbaveniu (obmedzeniu) spôsobilosti na právne úkony, treba rozhodnúť v prospech dotknutej osoby (porovnaj s. 112 Občiansky zákonník, Veľký komentár I. zväzok JUDr. Imrich Fekete, CSc., 2. aktualizované a rozšírené vydanie, Eurokódex október 2014). V prípade neočakávaného excesu nepredvídateľným právnym úkonom, ku ktorému by vyšetovaný subjektívne nebol schopný, je aplikáciou § 38 ods. 2 Občianskeho zákonníka zabezpečená absolútna neplatnosť právneho úkonu. Súd ďalej považuje za potrebné uviesť, že procesné úkony nie sú právnymi úkonmi podľa § 34 Občianskeho zákonníka a nie je na ne možné aplikovať právnu úpravu obsiahnutú v § 10 ods. 2 Občianskeho zákonníka (obmedzenie procesnej spôsobilosti občana môže byť len v rozsahu obmedzenia ku konkrétnym hmotnoprávnym úkonom). Procesným úkonom je aj návrh na začatie konania o rozvod manželstva. Podľa kontrolného znaleckého posudku znaleckej organizácie: Psychiatrickej nemocnice X. X. v Pezinku vyšetovaný nie je spôsobilý rozhodovať o svojom manželstve, otcovstve a predmetnej darovacej zmluve (z 25.10.2010). Manželstvo G. st. a navrhovateľky právne trvá, k jeho zániku by mohlo dôjsť rozvodom, na základe procesného návrhu - návrhu na začatie konania. V rodnom liste G., ml. je vyšetovaný zapísaný ako otec, ktorý sa v konaní č. 14C 107/2013 návrhom domáha zapretia otcovstva a v konaní č. 14C 145/2014 návrhom vrátenia daru. Teda o zániku manželstva rozvodom, o zapretí otcovstva, o vrátení daru (§ 630 Obč. zák.) je možné rozhodnúť len v konaní začatom na základe žalobného návrhu. Nie je možné obmedziť spôsobilosť na právne úkony fyzickej osoby tak, že nie je oprávnená konať s úradmi a inými orgánmi (i súdmi). Podľa kontrolného znaleckého posudku č. 10/2014 u vyšetovaného je prítomná i kverulácia ako porucha sociability, ktorá sa prejavuje v podaniach, ktorými spochybňuje svoje otcovstvo, darovaciu zmluvu i manželstvo. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že „obťažovanie“ súdu, prípadne i ďalších orgánov verejnej moci, a to prípadne i množstvom nie vždy celkom logických podaní, nie je možné riešiť ich ukončením autoritatívnym výrokom súdu podľa § 10 ods. 2 Občianskeho zákonníka, čo by bolo v rozpore s čl. 5 Listiny základných práv a slobôd (porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu ČR č. IV. ÚS 412/2004 zo dňa 7.12.2005, č. II. ÚS 2630/2007 zo dňa 13.12.2007).

Ako to už bolo uvedené v odôvodnení rozhodnutia, obmedzenie spôsobilosti na právne úkony musí byť vždy považované za najkrajnejší prostriedok. G., st. trpí duševnou poruchou (psychózou - organickou poruchou s bludmi, s ľahkým kognitívnym deficitom). Situáciu je však možné riešiť miernejšími prostriedkami, a nie obmedzením jeho spôsobilosti na právne úkony, resp. vyjadrené jazykom základných práv - obmedzením jeho základných práv: práva na právnu osobnosť a na ľudskú dôstojnosť. Z odôvodnenia rozhodnutia už vyplýva, že G., st. samostatne, bez problémov hospodári s čiastkou dosahujúcou hodnotu jeho starobného dôchodku, zabezpečuje si svoje odôvodnené potreby, je autonómny v náležitostiach denného života, nevyžaduje žiadnu formu opatery inou osobou. Uzatvárať zmluvy o pôžičke, o úvere, predmetom ktorých by bolo poskytnutie finančných prostriedkov v akejkoľvek výške, nepovažuje za potrebné, uvedomujúc si i to, že by nebol schopný ich splatiť. Doteraz ani nedošlo k tomu, že by sa zadlžil (okrem sumy 200,- eur). Tiež neurobil úkony, ktorými by sa zbavoval majetku, alebo ho dal do nájmu. Paranoidný bludný systém sa u neho prejavuje v rodinnom prostredí. Za miernejší prostriedok súd považuje ustanovenie procesného opatrovníka v tých konaniach, v ktorých si G., st. uplatní, resp. už uplatňuje žalobným návrhom nárok, alebo ustanovením hmotnoprávneho opatrovníka na konkrétny právny úkon (napr. týkajúci sa majetku). Opatrovník (procesný, či hmotnoprávny) tak bude chrániť jeho oprávnené záujmy v jednotlivých situáciách, resp. prípadoch. Z ustanovenia § 29 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku vyplýva, že súd pre účely konkrétneho súdneho konania môže ustanoviť opatrovníka (procesného opatrovníka) aj účastníkovi, ktorý je postihnutý duševnou poruchou, a pre ktorú nie je zbavený (obmedzený) spôsobilosti na právne úkony. Podľa § 29 ods. 2 Občianskeho zákonníka súd ustanoví opatrovníka (hmotnoprávneho opatrovníka) aj vtedy, ak je to potrebné z iného vážneho dôvodu. Iným vážnym dôvodom je i prípad, keď niekto trpí duševnou poruchou a nebol pozbavený (obmedzený) spôsobilosti na právne úkony na určitý právny úkon a na ochranu jeho záujmov bude potrebné, aby sa takýto úkon vykonal. Zo všetkých v rozhodnutí uvedených dôvodov, súd návrh ako neopodstatnený zamietol.

Podľa § 191 ods. 1 veta prvá O.s.p. trovy konania platí štát.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku je prípustné odvolanie do 15 dní od jeho doručenia, prostredníctvom tunajšieho súdu na Krajský súd v Trenčíne, písomne, trojmo.

V odvolaní sa má popri všeobecných náležitostiach (§ 42 ods. 3) uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, v čom sa toto rozhodnutie alebo postup súdu považuje za nesprávny a čoho sa odvolateľ domáha (§ 205 ods. 1 O.s.p.).